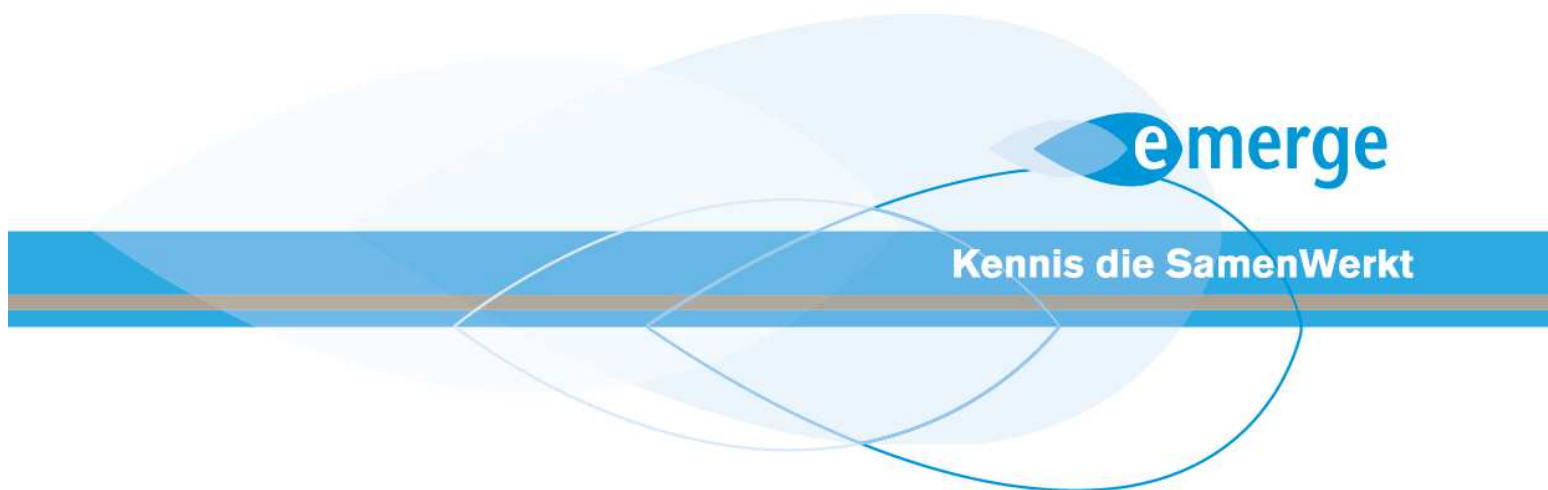

Tour d'Horizon

in het kader van het

E-merge project 'Video4learning'

Karin van Bakel, De Haagse Hogeschool
Joost Groot Kormelink, TU Delft

Juli 2011

Voor deze publicatie geldt de Creative Commons Licentie 'Attribution 3.0 Unported'.

Meer informatie over deze licentie is te vinden op <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>

Inhoudsopgave

Inleiding en ontwikkelingen.....	5
1. Ondersteunende processen	9
1.1 Auteursrechten	9
1.2 Publicatiekanalen en metadatering	12
1.3 Techniek	15
2. Situatie binnen de E-merge instellingen	19
3. Toepassingen in het onderwijs	23
3.1 Ervaringen vanuit de Surf-projecten.....	23
3.2 Pilots E-merge instellingen in het kader van het V2L-project	31
4. Tot slot	37
Bijlage 1: Auteurswet en specifieke uitzondering voor hergebruik in het onderwijs.....	39

Inleiding en ontwikkelingen

Inleiding

In januari 2011 heeft het bestuur van E-merge het project 'Video4learning (V4L)'¹ goedgekeurd. Het project richt zich op het bevorderen van het effectief gebruik van weblectures² in verschillende onderwijssituaties binnen de E-merge instellingen (De Haagse Hogeschool/HHS, Hogeschool Leiden/HL, TU Delft en de Universiteit Leiden). Het project levert hiervoor een aantal bouwstenen vanuit onderwijskundig oogpunt). Centraal in het project staat de uitvoering van pilots (4 per instelling) in 2011 met actieve ondersteuning en grondige evaluatie.

Onderdeel van het project vormt verder een Tour d'Horizon, oftewel een 'quick scan' van initiatieven in Nederland (i.e. Surf-projecten) rondom weblectures en hieraan gerelateerde aspecten (bijv. auteursrechten, externe publicatiekanalen) met verwijzing naar meer informatie. Onderdeel is ook een inventarisatie van de huidige situatie en beleid van de E-merge partners.

In dit rapport besteden we achtereenvolgens aandacht aan:

A. Ondersteunende processen

- Auteursrechten
- Licenties met het oog op publicatie van weblectures:
- Publicatiekanalen & metadatering
- Opnamefaciliteiten

B. Stand van zaken

- Stand van zaken binnen de E-merge instellingen met het oog op weblectures (i.e. beleid en faciliteiten)

C. Concrete toepassingen in het onderwijs

- Relevante Surf-projecten (i.e. TRILPE-L & OASE)"
- E-merge pilots

1 De projectgroep bestaat uit: Karin van Bakel (HHS), Karel Roos (UL), Carla van der Poel (HL), Marleen Brummelink, (TU Delft) en Joost Groot Kormelink (TU Delft)

2 Een weblecture is een opname van bijvoorbeeld een presentatie, een hoorcollege, een lezing of een workshop die met behulp van een webbrowser bekeken kan worden. De termen 'weblectures', 'webcolleges' en 'videocolleges' verwijzen naar hetzelfde en worden in het onderwijs veel gehanteerd

Ontwikkelingen

Uit een inventarisatie van Surf uit 2008 bleek dat bijna elke instelling op de een of andere manier bezig was met weblectures, vaak nog als pilot. Op dit moment zie je dat meer en meer instellingen dit nu structureel aanpakken, bijv. in de vorm van directe ondersteuning van docenten. Geconcludeerd mag worden dat 'Rich Media' de komende jaren langzaam maar zeker steeds meer gemeengoed zal worden in het hoger onderwijs. De uitdagingen voor grootschalig gebruik liggen -niet verassend- op het terrein van organisatorische en didactische inbedding, bestuurlijk draagvlak, stimulering van docenten en instellingsbrede technische keuzes.

Zoals hierboven beschreven zoomt dit E-merge project vooral in op de didactische aspecten.

Dat weblectures steeds meer ingezet in het onderwijs is niet verwonderlijk:

- De techniek wordt steeds laagdrempeliger;
- Studenten worden steeds audiovisueler en waarderen weblectures vaak in hoge mate;
- De meerwaarde van weblectures wordt steeds evidentier (zie onderstaande box);
- Sterke groei in de publicatie van weblectures met hoogwaardige content die mogen worden hergebruikt en kunnen dienen als bronmateriaal;
- Meer en meer instellingen profileren zich met de externe publicatie van weblectures, bijv. via kanalen als iTunes U (zie hieronder);
- Niet onbelangrijk: in de praktijk blijkt telkens opnieuw dat weblectures niet of nauwelijks leiden tot minder collegebezoek. Ook het idee dat je met weblectures 'je kennis weggeeft' blijkt nauwelijks op te gaan ('zichtbaarheid leidt juist vaak tot meer exposure en 'vraag naar').

Video kan bijvoorbeeld ingezet worden:

- om voorkennis te activeren, bijvoorbeeld van aanstaande internationale studenten;
- als presentatiemiddel bij het afronden van projecten of trainingen (bijvoorbeeld van een ontwerp voor een product dat in opdracht van derden is gemaakt als onderdeel van een vak);
- voor studenten met een functiebeperking of studenten die om andere redenen moeilijk kunnen deelnemen aan colleges;
- als voorbereidingsmiddel op tentamens;
- als communicatiemiddel, bijvoorbeeld bij het informeren van aanstaande studenten over een opleiding of onderdeel van het publiceren van inleidende colleges;
- ter reflectie- en feedback en als beoordelingsmiddel;
- om externe doelgroepen te bereiken door het publiceren van content voor derden;
- voor het opbouwen van een archief van colleges voor bijvoorbeeld (gast)docenten, etc.;
- voor het uitwerken van opdrachten door studenten;
- ter vervanging van traditionele hoorcolleges (en deze uren dan bijv. in te zetten voor werkcolleges).

NB: Onlangs is er ook een onderzoek naar weblectures in het MBO afgerond, dit is te vinden op:

http://www.surfnetkennisnetproject.nl/attachments/session=cloud_mmbase+2364693/Rapport_Weblectures_MBO_v1_0.pdf

1. Ondersteunende processen

1.1 Auteursrechten

Auteursrechten zijn gecompliceerd. Hieronder volgt slechts een tipje van de sluier! In bijlage 1 worden 'de drie speciale uitzonderingen' in de Auteurswet voor het onderwijs beschreven.

Net zo als bij andere onderwijsmaterialen is het ook bij weblectures vanzelfsprekend van belang om aandacht te besteden aan auteursrechten. Daarbij kan onderscheid worden gemaakt tussen:

- Hergebruik van materiaal van derden in besloten onderwijs;
- Hergebruik tijdens open bijeenkomsten (bijv. lezingen voor een breed publiek, open dagen);
- Productie en publicatie van eigen materiaal.

Bij hergebruik van weblectures voor besloten onderwijsdoeleinden (alleen ingeschreven studenten hebben toegang tot het materiaal) moeten daarvoor de gangbare regels in acht worden genomen, bijv. conform:

- hergebruik moet functioneel zijn (kort, direct gerelateerd aan de inhoud)
- bronvermelding. Als de oorspronkelijke bron niet helder is dan in ieder geval verwijzing naar de betreffende website waar het geselecteerde materiaal gevonden is;
- studenten moeten toestemming geven voor hergebruik van hun video voor onderwijsactiviteiten;.
- verwijzing naar een 'link' mag altijd;
- veel instellingen hebben ook abonnementen afgesloten om 'video' te mogen hergebruiken voor onderwijsdoeleinden zonder verdere beperkingen. De 'Academia-licentie' regelt bijvoorbeeld het hergebruik van materiaal voor het besloten onderwijs van het Nederlands Instituut voor Beeld en geluid.

Bij hergebruik tijdens open bijeenkomsten zijn er grotere beperkingen. Indien het materiaal niet onder een open licentie is gepubliceerd moet expliciet toestemming worden verkregen van de houder van het exploitatierecht.

Tip: Al het audiovisueel materiaal dat gepubliceerd is voor 'gratis' hergebruik (in de regel via een Creative Commons licentie) kan zonder beperkingen worden ingezet in het onderwijs, ook tijdens openbare sessies.

Bij de eigen productie van materiaal (bijv. opnames colleges, vaak met gebruik van een PowerPoint) is het op hoofdlijnen belang om een aantal zaken goed te regelen:

- Intellectueel eigendom (bij een universiteit is dat in de regel van de docent, bij een Hogeschool de instelling. De eigenaar bepaalt ook het exploitatierecht (bijv. overdracht aan uitgever, publicatie onder een Creative Commons licentie, zie hieronder);
- Het portretrecht. Iedereen die gevraagd wordt mee te werken aan een video geeft daarmee toestemming dat zijn beeltenis (portret) in de video wordt gebruikt. Wel is het verstandig om deze toestemming ook schriftelijk vast te leggen voor alle beoogde gebruiksvormen (bijv. besloten op openbaar) van de video. Zo kan protest achteraf, bijvoorbeeld op basis van het portretrecht of de Wet bescherming persoonsgegevens die de persoonlijke levenssfeer beschermt, worden voorkomen. Standaardformulieren hiervoor te vinden op de website van de Weblecures Community van Surf. Studenten moeten worden geïnformeerd als hun colleges worden opgenomen; ze kunnen bezwaar aantekenen als ze in hun ogen ongewenste in beeld komen;
- Bij openbare publicatie: een disclaimer met het verzoek om contact op te nemen met het oog op eventuele onrechtmatigheden;
- Adequate bronvermelding (zou vanzelf moeten spreken..);
- Bij openbare publicatie: de licentie (zie hieronder).

Licenties met het oog op openbare publicatie

De wereldwijde standaard hiervoor is 'Creative Commons'.

Creative Commons biedt docenten en instellingen de vrijheid om op een flexibele manier met hun auteursrechten om te gaan. Met een keuze uit zes (gratis) beschikbare standaardlicenties bepaalt de auteursrechthebbende in welke mate zijn of haar werk verder verspreid mag worden, en onder welke voorwaarden dit mag.

Met een Creative Commons licentie behoud je al je rechten, maar geef je aan anderen toestemming om je werk te verspreiden, met anderen te delen of bij sommige licenties ook om het werk te bewerken. De verschillende licenties staan hieronder vermeld met de link naar meer details. Er zijn 6 verschillende CC-licenties. De website van Creative Commons biedt een eenvoudige manier voor een auteur om zijn/haar werk te licenceren (zie figuur 1):

Figuur 1: de verschillende CC-licenties (Bron: <http://creativecommons.nl/>)

	Naamsvermelding http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/nl/
	Naamsvermelding-GelijkDelen http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/nl/
	Naamsvermelding-NietCommercieel http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/nl/
	Naamsvermelding-NietCommercieel-GelijkDelen http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/nl/
	Naamsvermelding-GeenAfgeleideWerken http://creativecommons.org/licenses/by-nd/3.0/nl/
	Naamsvermelding-NietCommercieel-GeenAfgeleideWerken http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/nl/

Meer info

- Auteursrechten onderwijs algemeen (<http://www.auteursrechtenonderwijs.nl/>);
- Potretrecht algemeen ([http://www.beeldengeluid.nl -portretrecht](http://www.beeldengeluid.nl -portretrecht;));
- Creative commons licenties (<http://creativecommons.nl/>);
- SIG digitale rechten Surf met heel informatie (wel met veel zoekwerk); ([www.surfspace.nl/Digitale Rechten](http://www.surfspace.nl/Digitale_Rechten))
- Erg handig is ook de www.surf.nl/copyrightcheck: hierin antwoord op een aantal basale vragen specifiek voor beeld en geluid;.
- Website Auteursrechten informatiepunt TU Delft; (<https://intranet.tudelft.nl/live/pagina.jsp?id=560404f6-f844-40a4-b734-04f1b45a155c&lang=nl>)
- Website Auteursrechteninformatiepunt van de Universiteit Leiden (algemeen) (<http://www.bibliotheek.leidenuniv.nl/onderwijs-onderzoek/auteursrechten-informatiepunt/>)
- Interessant rapport JISC (<http://www.jisclegal.ac.uk/LinkClick.aspx?fileticket=oNU0SHndl0Q%3d&tabid=243>) met daarin ook veel aandacht voor beeld en geluid:
- Academia licentie: (<http://www.academia.nl/licentie>)

1.2 Publicatiekanalen en metadatering

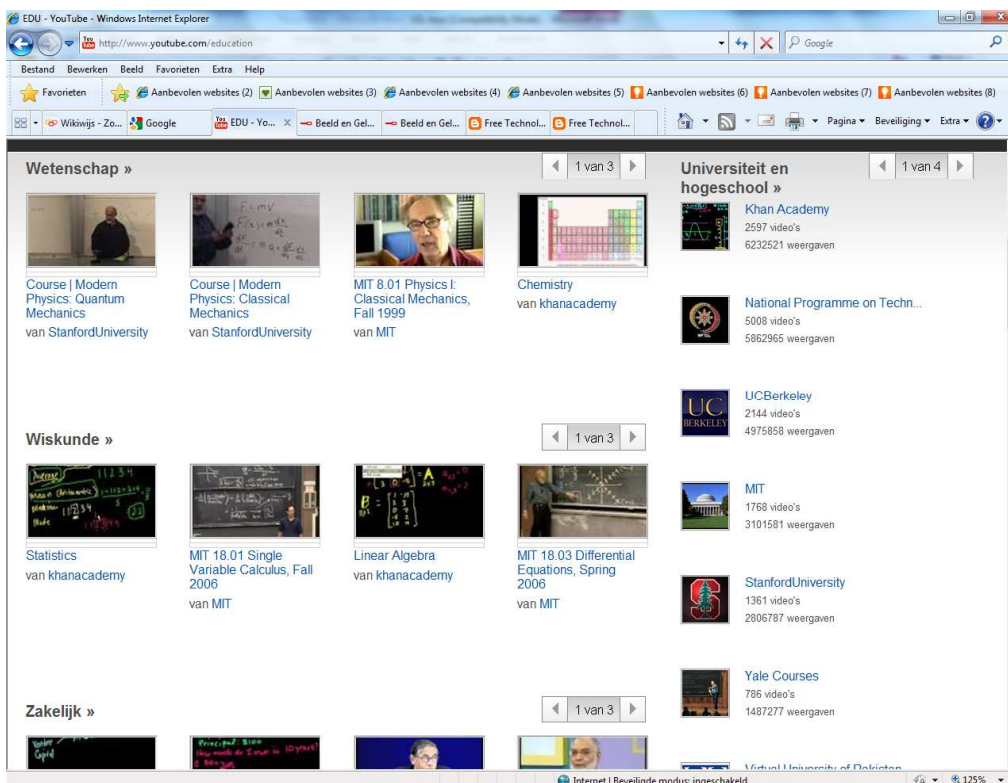
Openbare Publicatiekanalen

Op zeer veel sites zijn weblectures te vinden die vrij mogen worden hergebruikt. De meeste bekende gestructureerde ('wat kan ik vinden', ontsluiting, zoekfuncties) zijn:

Algemene sites:

- YouTubeEdu met ook een grote verscheidenheid aan materiaal;
- iTunesU biedt zeer veel materiaal aan dat ook kan worden gedownload. Ook hier doen vooral prestigieuze instellingen aan mee;
- <http://www.academicearth.org/> biedt de Amerikaanse crème de la crème - Yale, Harvard al is het aanbod daardoor. De lezingen zijn gesorteerd naar universiteit, docent en vak en er zijn zelfs korte playlists met colleges rond één onderwerp, zoals de financiële crisis. Het populairste vak? Lineaire algebra;
- <http://www.world-lecture-project.org/> met een grote verscheidenheid aan materiaal.
- Wikiwijs (www.wikiwijs.nl) richt zich nu nog vooral op het VO maar zal in de toekomst naar verwachting ook steeds meer HO-materiaal gaan ontsluiten. De ambitie is dat Wikiwijs wordt gezien als 'dé' portal voor onderwijsmateriaal in Nederland. Wat nog belangrijk is om te vermelden is dat er een (nieuwe) metadata-standaard ontwikkeld wordt zodat het materiaal ook goed gevonden kan worden.

Screenshot YouTube- Edu

Instellingsgebonden gestructureerd bijvoorbeeld:

- Khan Academy met o.a een zeer uitgebreide Wiskunde bibliotheek;
- TU Delft/binnen de context van OpenCourseWare: www.ocw.tudelft.nl.

Op deze sites worden het aanbod en de context van de vakken geëxpliciteerd.

Instellingen 'ongestructureerd', bijvoorbeeld:

- Universiteit Leiden <http://weblectures.leidenuniv.nl/>;
- TU Delft: www.Collorama.tudelft.nl of de multimedialportal (docenten kunnen zelf uploaden) ;
- Op www.lorenet.nl van Surf vind je openbare weblectures (soms zeer interessant!), maar het is niet duidelijk wat je wel en niet kunnen vinden en in welke context iets wordt gepubliceerd. LOREnet gaat straks op in wikiwijs, (zie hieronder) waarbij dit probleem naar verwachting ook zal worden opgelost;
- NHTV (<http://nhtv.presentations2go.eu/p2gtv/Default.aspx>): veel kennisclips;
- Op <http://www.surfmedia.nl>: meer dan 2000 opnames maar voor een belangrijk deel afgeschermd voor externen) ;
- Op de HVA website: Openbare colleges (<http://hva.mediamission.nl/mediasite/Catalog/pages/catalog.aspx?catalogId=8eec4c35-da6f-4ca9-8b28-16c2ce2b48c4>).

Besloten sites

De meeste instellingen werken met besloten sites: je moet inloggen – via bijv. Blackboard- om het materiaal te vinden. Het merendeel van de opgenomen colleges van de UL en de TUD zijn slechts op deze manier te bekijken. Het beheer van de site is al dan niet uitbesteed.

Uploaden bij Openbare Publicatiekanalen

Elke onderwijsinstellingen kan zich eenvoudig aansluiten bij YouTube Edu en daar materiaal uploaden. Ook via het Wordlectures project is dit eenvoudig mogelijk. Zoals hierboven genoemd werkt Wikiwijs aan een (geheel openbare?) portal.

In zijn algemeenheid geldt dat het voor elke instelling van belang is om na te denken over een publicatiebeleid. Wat wil ik publiceren? Welke uitstraling moet dat hebben? Wat is onze doelgroep? Hoe wil ik mijn als instelling profileren? Welke eisen stellen we aan kwaliteit?

Metadatering

Metadatering is: 'Het indelen van content op basis van trefwoorden, kennisdomeinen, bronnen en dergelijke met het oogmerk de verzameling te ordenen en te ontsluiten'.

Metadateren heeft dus alles te maken met de vindbaarheid van het materiaal én de wijze waarop je gevonden wilt worden. Metadatering maakt het mogelijk om gericht te zoeken naar informatie, door het opgeven van bepaalde kenmerken waaraan die informatie moet voldoen,

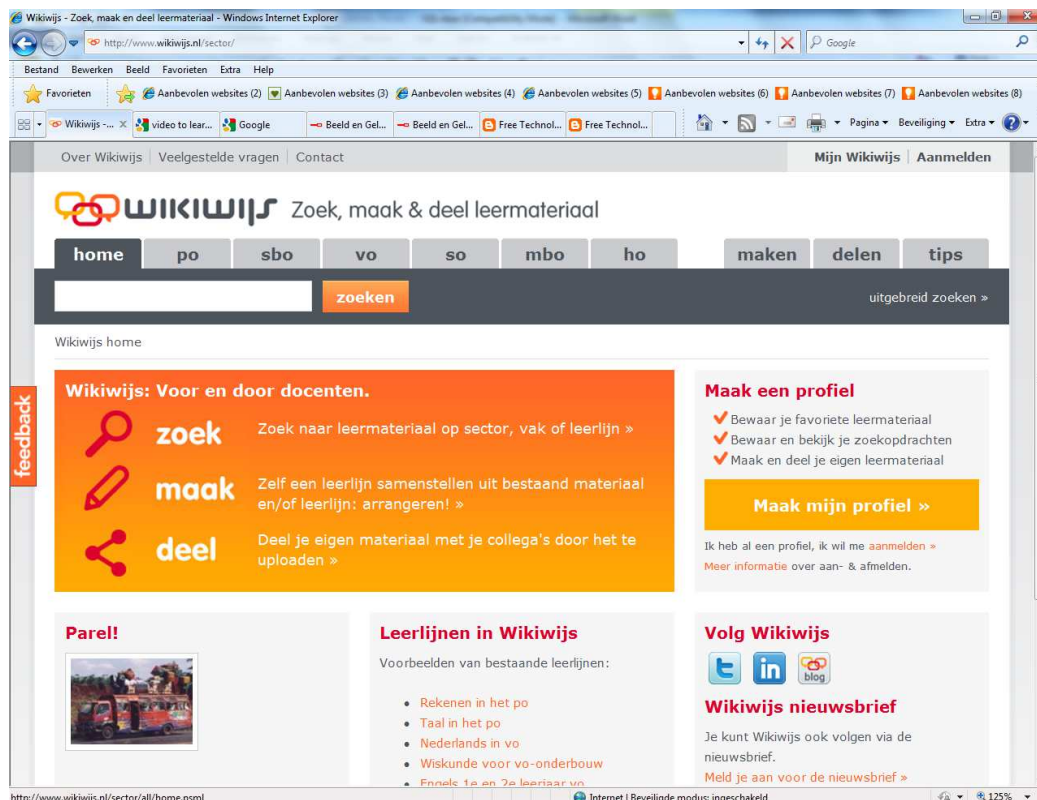
zoals niveau, omvang. En zoekvraag levert zo een verfijnd zoekresultaat: leermateriaal dat qua inhoud, vorm en/of niveau zoveel mogelijk aansluit bij de behoefte van docent en/of leerlingen. Door afspraken te maken over de metadata wordt de uitwisselbaarheid en vindbaarheid van content bevorderd. Het is herkenbaar en bruikbaar voor iedereen.

Metadatering is echter arbeidsintensief en vergt keuzes. Voor materiaal dan alleen binnen een besloten leeromgeving te zien is voor een specifieke groep studenten is de noodzaak voor metadatering beperkt. Wil je echter 'wereldwijd' gevonden dan is een zorgvuldige en uitvoerige metadatering en aansluiting bij internationale standaarden essentieel. Ook dan geldt weer: op welk niveau, bijv. op het niveau van een leerobject of het niveau van een cursus. Bij OpenCourseware (www.ocw.tudelft.nl) van de TU Delft was de keuze aanvankelijk om het materiaal te ontsluiten op leerobjectniveau. Omdat dit te arbeidsintensief bleek voor de docenten en omdat vrijwel alle bezoekers zoeken op 'OpenCourse ware & cursus/docent' is besloten om de metadatering te beperken tot cursusniveau.

Een optie is om het materiaal mede te ontsluiten via tagging: gebruikers die trefwoorden toevoegen aan de weblecture (zie ook hst. 3, dit gebeurt o.a. in het kader van een Surf-project).

Zoals hierboven genoemd wordt er in het kader van Wikiwijs een nieuwe metadatastandaard ontwikkeld voor het hele onderwijs (PO/VO/MBO/HO).

Screenshot Website Wikiwijs.nl

1.3 Techniek

Hardware en software

Nog niet zo lang geleden, was het maken van een opname voor een weblecture tamelijk arbeidsintensief. Er werd met een voicerecorder of videocamera een opname gemaakt van de spreker. Die opname werd ingelezen in een computer en handmatig gekoppeld aan de dia's van de spreker. Daarna werd het resultaat online geplaatst waarbij de opname niet te groot mocht zijn omdat de bandbreedte van kijkers vaak beperkt was. Met name de foto's op de dia's waren vaak veel te groot voor een goede ontvangst. Deze situatie is drastisch veranderd! Er zijn nu zeer veel technische mogelijkheden om weblectures te produceren:

- **Rich Media Set**

Tegenwoordig zijn er geïntegreerde systemen om weblectures te maken op de markt zoals bijv. Collegerma, Presentations2Go (<http://www.presentations2go.nl/>), Mediasite (http://www.mediamission.nl/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=44&Itemid=59) Echo360 (<http://echo360.com/>), Podcast Producer (<http://www.apple.com/nl/xsan/deployments/podcast.html>). Dit kan een mobiele set zijn of er worden collegezalen en lokalen voorzien van een opnamesysteem. Bij beide opstellingen kan een opname vooraf ingepland worden en die start dan automatisch of met een druk op de knop door de spreker. Het opnamesysteem maakt dan volledig automatisch een video-opname en synchroniseert die met de eveneens automatisch gemaakte opname van het beeldscherm van de spreker. Tevens worden de gebruikte dia's naar webformaat gecomprimeerd, waarmee het bandbreedteprobleem van voorheen opgelost is. Het resultaat wordt dan live gestreamed naar het internet of is anders binnen enkele minuten na afloop van de opname online beschikbaar. Allemaal zonder tussenkomst van mensenhanden en met hogere kwaliteit dan voorheen. Voordeel van deze producten is dat het complete oplossingen zijn die meestal ook het beheer van de opnames op de server regelen, het inplannen van automatische opnamen mogelijk maken, toegang tot de opnames kunnen afschermen etc. Nadeel is echter dat kosten die met de software en hardware gemoeid zijn relatief hoog zijn. Om te starten gaat het dan om bedragen voor licenties en complete opnameset van zo'n tien- tot twintigduizend euro per jaar.

- Via de **GSM** maar dit levert wel veel nadelen op qua kwaliteit, vindbaarheid, etc.

- **Registratie met videocamera en microfoon**

Voordelen zijn de relatief lage kosten en het kunnen inzoomen op details. Er is wel vaak sprake van een beperkte beeldresolutie van de slides en een beperkte doorzoekbaarheid.

- **Registratie in combinatie met video-conferencing**, bijv. via software als Adobe Connect of Wimba.

- **Achter de computer (screencast)**³ m.b.v. een webcam, microfoon en specifieke software. Ook hierbij kun je video en slides combineren. Voorbeelden van software zijn Wimba Create en Camtasia (vaak gebruik voor meer professionele opnames). Gratis software is bijv. het is Jing programma (<http://www.techsmith.com/jing/>), screencastle, screen-o-matic, screenr en Windows Media Encoder 9 (<http://www.microsoft.com/netherlands/expression/>).

Dit soort opnames kost meer werk dan de volledig geautomatiseerde opnames zoals bij de Rich Media Set maar biedt vaak voordelen als het gaat om editen en flexibiliteit.

De uiteindelijke keuze hangt af van veel factoren, bijvoorbeeld:

- Willen we de docenten zo breed mogelijk faciliteren (qua techniek en ondersteuning)?
- Hoe en voor wie willen we het materiaal ontsluiten?
- Pilotfase of opschaling?
- Beschikbaar budget?
- Weblectures ter vervanging of ter verrijking van bestaande hoorcolleges?

Technische ontwikkelingen

De Moel geeft in zijn masterthesis getiteld 'Expanding the usability of recorded lectures (http://eprints.eemcs.utwente.nl/17634/01/MSc_ELdeMoel_print.pdf); A new age in teaching and classroom instruction' een overzicht van een aantal technische uitdagingen (en oplossingsrichtingen) om weblectures:

- Te publiceren in verschillende formats (bijv. ook voor mobiele devices)';
- Te ontsluiten en doorzoekbaar te maken , bijvoorbeeld via spraakherkenning, 'tagging' en transcripts;
- Automatische te verlaten (nog in de kinderschoenen maar kwaliteit verbetert)
- Q&A toe te voegen bij videofragmenten

Een leuk filmpje over weblectures, technische ontwikkelingen en nieuwe toepassingen) is te vinden op de website van Kennisnet

(<http://videorep.kennisnet.nl/?q=asset/k2VDMleYITGnIVbJkuctnOg/L2VlviACMGXdOUCRRReEuiuhN>).

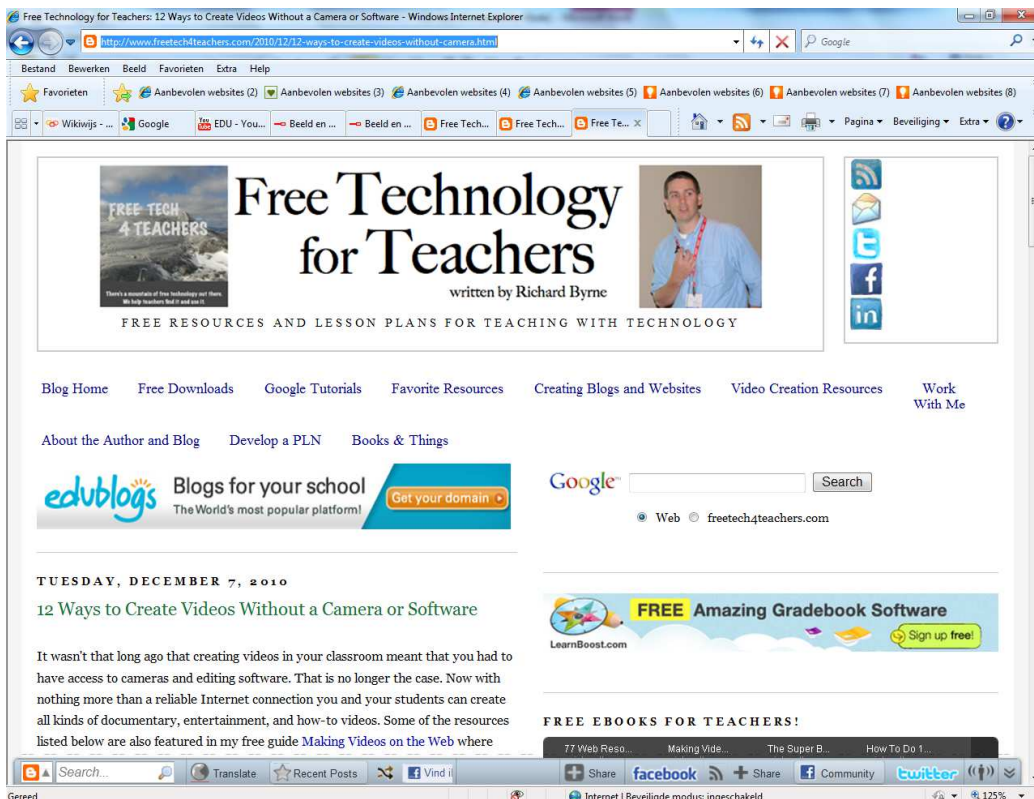
Hierin wordt o.a. ingegaan op nieuwe mogelijkheden met '3D' en objecten van alle kanten bekijken ', social TV (reageren op weblectures) en de toenemende integratie met mobiele devices.

³ Een screencast is een digitale opname van computerbeeldscherm door gebruik te maken van software die vastlegt wat er op het beeldscherm gebeurt. Vaak zijn deze screencasts voorzien van commentaar van de maker

Nog meer info:

- Een hele leuke site om te bekijken (niet alleen voor weblectures is) voor praktische tips is <http://www.21edingen.nl/eding-8-weblectures/>
- De presentatie Weblectures techniek: parcours of labyrint?: (<http://www.surfnet.nl/Documents/Lier.pdf>) (triple-L)
- 'Free Technology for Teachers'
(<http://videorep.kennisnet.nl/?q=asset/k2VDMleYITGnlVbJkuctnOg/L2VlviACMGXdOUCRRReEuiuhN>)

Screenshot Free Technology for Teachers

2. Situatie binnen de E-merge instellingen

Onder de leden van de coördinatiegroep van E-merge is een kleine inventarisatie gehouden over de stand van zaken als het gaat om weblectures & beleid. De resultaten staan hieronder vermeld.

Instelling/ aspect	TUD	UL	HHS	HL
Voorzieningen binnen de instelling	De opnames van colleges, seminars e.d. wordt actief ondersteunend vanuit MMS (MultiMedia Services). Zij beschikken over opnameapparatuur en een studio. Daarnaast worden er sinds dit jaar software (Wimba) TU-breed beschikbaar gesteld. Veel docenten kiezen echter ook voor hun eigen pakket.	De meeste faculteiten hebben eigen opnameapparatuur. Sommige hebben een vaste opstelling, anderen hebben apparatuur die door student-assistenten gebracht en bediend wordt. In voorkomende gevallen worden student-assistenten uitgewisseld. Er is één reserveset.	Beschikking over Wimba (vanaf sep 2011) en vanaf sep. 2011 beschikking over smartboards	Er is geen Wimba. Er zijn enkele lokalen met smartboards.
Ondersteuning	De professionele opnameapparatuur wordt centraal beheerd ondersteund door MMS. ELS (de E-learning Support Unit) zorgt voor ondersteuning van de desktop-software. Er is een website ingericht voor alle vraagstukken rondom auteursrechten	De Mediamission server wordt centraal beheerd. Het is de bedoeling dat dit met ingang van 2012 volgens een SLA gebeurt. Een ondersteuningsorganisatie gaat ingericht worden: 1e lijn bij de faculteit, 2e lijn bij Mediamosa. Onderhandelingen met de leverancier worden centraal gevoerd.	Er zijn leencamera's maar verder geen infrastructuur of andere ondersteuning. In het meerjarenplan ICTO dat in ontwikkeling is wordt 'video' wel meegenomen.	Er is een beperkt aantal leencamera's. Momenteel is er een inventarisatie of het aantal moet worden uitgebreid. Er is nauwelijks instructieruimte noch ruimte montage
Wie draagt de kosten?	Tot 2009/2010 werden er geen kosten in rekening gebracht aan faculteiten voor	Kosten voor apparatuur en studentassistenten liggen bij de faculteit, kosten voor	-	Geleidelijk aan wordt doorbelasting ingevoerd.

Instelling/ aspect	TUD	UL	HHS	HL
	opnames van colleges. De situatie wordt nu dat de operators van de apparatuur (veelal student-assistenten) door de faculteit moeten worden bekostigd. De apparatuur wordt wel centraal beheer en niet doorbelast aan faculteiten	serverbeheer worden gedeeld, functioneel beheer ligt bij centraal. De precieze verdeling zal in 2012 duidelijker zijn.		
Huidige inzet in het onderwijs	Er is op dit moment voor rond de 3000 uur aan opnames beschikbaar (meeste achter een password)t	Na een jaar pilot is (in november 2010) gemeten dat er 339 colleges en presentaties waren opgenomen. Het overgrote merendeel wordt in afgeschermd omgeving ontsloten (via Blackboard).	Minimaal, er zijn nu ad-hoc vragen van docenten. Assessments worden soms opgenomen.	Incidenteel interviews, skills en rollenspellen, assessments
Ontwikkelingen	Het aantal opnames/ weblectures groeit zeer snel. Er zijn wel grote verschillen per faculteit.	De belangstelling en het aantal opnames neemt toe. Ook willen de laatste faculteiten zich aansluiten. Momenteel worden door de faculteiten richtlijnen ontwikkeld met betrekking tot zaken als wat wordt opgenomen, hoe prioritering ligt.	De vraag naar ruimte voor videomateriaal wordt steeds groter.	Behoefte komt langzaam op gang. Onderzocht wordt waar het materiaal gaat worden opgeslagen.
Externe publicatiekanalen	Er wordt een actief beleid gevoerd om opnames van colleges, seminars e.d. te publiceren via iTunesU, YouTube Edu en als onderdeel van OpenCourseWare op basis van kwaliteit, profilering en actualiteit De TU Delft heeft ook een eigen videokanaal	In de vier masteropleidingen die aan de open courseware pilot meedoen.	Er is (nog) geen actief beleid maar in meerjarenplan wordt hier aandacht voor gevraagd.	Er is geen actief beleid

Instelling/ aspect	TUD	UL	HHS	HL
	(collegerama); hierin zijn echter maar een zeer beperkt r aantal opnames terug te vinden.			
Best Practices	Faculteit 3mE: heeft als beleid om alle Bachelor- colleges op te nemen en is hier zeer ver mee gevorderd. Docenten worden actief benaderd en ondersteund	Nog niet concreet	Worden opgebouwd.	Mogelijk komen Best Practices bij personeelsconf erentie aan de orde, in de hogeschoolkran t en in de interne nieuwsbrief

Hieruit kunnen de volgende conclusies worden getrokken. Binnen de E-Merge instellingen is de stand van zaken op hoofdlijnen als volgt:

- In Delft worden veel vakken opgenomen (en soms ook live 'uitgezonden'), deels ook voor externe doelgroepen;
- Steeds meer collegezalen worden ingericht met vaste opnameapparatuur. Een deel van de colleges wordt ook extern gepubliceerd (als onderdeel van OpenCourseWare of iTunes U). Desondanks is er nog een beperkte aandacht voor de manier waarop het opgenomen materiaal met het grootste leereffect kan worden ingezet;
- Bij de UL is een zelfde trend te zien;
- Binnen de HHS is er behoefte om videotoepassingen in brede zin meer te ontwikkelen. Er is nog minimale ervaring opgebouwd met het opnemen van hoorcolleges terwijl de behoefte vanuit docenten steeds groter wordt. Daarnaast is video een goed inzetbaar bij het opnemen van assessments. In het meerjarenplan dat in ontwikkeling is, wordt ook 'video' opgenomen;
- Bij de HL wil men videotoepassingen in brede zin stimuleren omdat de mogelijkheden nog te beperkt worden benut.

Screenshot website Collegerama TU Delft (www.collgerma.tudelft.nl)

3. Toepassingen in het onderwijs

3.1 Ervaringen vanuit de Surf-projecten

In verschillende projecten in het kader van de Surf-tenders rondom onderwijsvernieuwing stonden/ staan weblectures centraal. Het gaat dan met name om de projecten:

- ❖ Zoep (afgerond in 2008)
- ❖ Triple-L Afgerond in 2008)
- ❖ OASE (loopt nog tot einde 2011).

In deze projecten is een zekere lijn te zien:

- Zoep gaat vooral om het hergebruik in het onderwijs van videofragmenten van bijv. uitzendingen van de publieke omroep;
- Bij Triple-L ligt de nadruk meer op de productie van weblectures voor verschillende onderwijskundig doeleinden.
- Bij het OASE-project ligt de nadruk nog wat meer op verrijkte weblectures om bijv. de interactie, doorzoekbaarheid, koppeling met andere bronnen e.d. te ondersteunen .

De projecten worden hieronder nader beschreven waarbij met name uitvoerig aandacht wordt besteed aan het Triple-L project. Dit project is afgerond, uitstekend gedocumenteerd en bevat verschillende onderwijskundige scenario's. Het OASE-project is nog in volle uitvoering is en heeft nog slechts in beperkte mate 'publicaties' /onderwijskundige scenario's opgeleverd (ook de website is nog niet in de lucht) .

❖ Zoep-project

Basic Data

Titel:	Zoep
Projectbegroting:	€ 419.000
Looptijd:	januari 2007 – december 2008
Uitvoerende instellingen:	Vrije Universiteit, Hogeschool Windesheim en de Rijksuniversiteit Groningen , vA, VU
Website:	http://zoep.windesheim.nl/zoeportal/login.php

Omschrijving:

Dit project richtte zich op hergebruik in het onderwijs van 'Academiamateriaal'. Academia is een speciaal online onderwijs- en onderzoeksarchief voor het hoger onderwijs en bevat een

selectie (meer dan 27.000 TV-programma's!) uit Het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid .

Vanuit dit aanbod kan de docent een eigen virtuele collectie samenstellen en fragmenten selecteren met behulp van de virtuele snijmachine. Deze fragmenten kunnen direct worden geïntegreerd in de leer- of werkomgeving. Bovendien bestaat de mogelijkheid fragmenten te delen met vakgenoten in het land. Hogere Onderwijsinstellingen die in het bezit zijn van een Academicalicentie kunnen gratis gebruikmaken van de ZoEportal (zie bovenstaande website). Uit de rapportage wordt niet duidelijk hoeveel en welke docenten gebruik maken van deze portal.

Praktische tips van het project:

- Wordt er uitgegaan van een voorkennisniveau dat ook bij uw studenten aanwezig is?
- Is het taalgebruik passend bij uw doelgroep?
- Staat de sfeer, de entourage, de boodschap niet in de weg?

Indien het videomateriaal op één van deze punten niet goed aansluit, dan kan men dit eventueel compenseren door mondeling in het college uitleg te geven of door een te tekstuele toelichting te plaatsen in de ELO waarin het videomateriaal wordt aangeboden aan studenten'.

❖ **TRIPLE-L project**

Basic Data

Titel:	Triple L
Projectbegroting:	€ 420.000
Looptijd:	jan. 2007 – december 2008
Uitvoerende instellingen:	Universiteit van Amsterdam, de Vrije Universiteit en Wageningen Universiteit
Website:	www.i2o.uva.nl/triple-l/

Omschrijving:

Triple L staat voor 'Live events, zoals hoorcolleges, lezingen, interviews en oraties, als Leerobjecten voor Leeromgevingen'. Dit is een wat een cryptische omschrijving maar het project draait om de optimale benutting van de mogelijkheden van audio en video in verschillende onderwijssituaties. Het project heeft zeer veel materiaal opgeleverd (handleidingen, formats voor evaluatie, praktische tips) en de website is zeer de moeite waard om te bestuderen.

Het project onderscheidt vier onderwijskundige scenario's die hieronder nader worden beschreven.

- *Scenario 1-Live*

Tijdens een hoorcollege of bijeenkomst kunnen studenten die in een andere zaal of op een andere locatie zitten, via verschillende AV-technieken, vragen stellen aan de docent, hun mening geven over stellingen die de docent poneert of meerkeuzevragen beantwoorden. De reacties van de studenten zijn zichtbaar voor alle aanwezigen. Dit scenario is o.a. ingezet bij Studium Generale met als doel om een grotere bekendheid te geven aan de lezingen. Daarnaast konden lezingen van bijzondere sprekers, die vaak eenmalig optreden, in een later stadium worden hergebruikt, waardoor de doelgroep vergroot en verbreed wordt.

- *Scenario-2-Hergebruik*

Van hoorcolleges worden videoregistraties gemaakt. De videoregistraties worden via de elektronische leeromgeving (als embedded stream) aangeboden. Uit een panelgesprek en een evaluatieonderzoek blijkt dat de betrokken studenten niet wegbleven van het hoorcollege (zoals velen voorspelden) en dat studenten vooral de functionaliteit gebruiken van het naderhand nog eens een tweede keer kijken naar die colleges die men moeilijk vond, en die eigenlijk pas goed te volgen zijn als je, kort voor het tentamen, de stof nog eens heel goed in je hebt opgenomen. 'Dan krijgen die colleges een meerwaarde'.

- *Scenario-3- Toepassen*

Hierbij ging het om het uitleggen van bepaalde concepten op video. De video wordt opgedeeld in aantal kortere fragmenten (max. 10 min.). Studenten maken zich via deze fragmenten individueel basisbegrippen van hun vakgebied eigen, bv. ter voorbereiding op een werkcollege. Eventueel zijn oefenvragen toegevoegd waarmee de student direct feedback krijgt op zijn antwoorden. In het project waren er pilots met 2 varianten:

- Variant A. Studenten maken zich via deze fragmenten individueel basisbegrippen van hun vakgebied eigen, bijvoorbeeld ter voorbereiding op een werkcollege. Er kunnen oefenvragen worden toegevoegd waarmee de studenten direct feedback krijgen op hun antwoorden.
- Variant B. Het materiaal dient voor de studenten als bronnenmateriaal voor het realiseren van een bepaalde studieopdracht, ter bestudering van een casus, voor het uitvoeren van een grootschaliger project, etc.

Voorbeeld variant A

De docent heeft het collegeonderwerp onderverdeeld in een aantal thema's en zorgt dat elk thema expliciet wordt ingeleid en afgesloten met een samenvatting. De leerstof die behandeld wordt, veroudert niet snel (bijvoorbeeld basisconcepten). Het tempo ligt iets hoger dan tijdens een college. De docent gebruikt meer sheets dan tijdens een normaal college én deze sheets mogen meer tekst bevatten dan in de collegezaal gebruikelijk is. Bij ieder fragment worden in een elektronische leeromgeving enkele begripsvragen gesteld. Studenten kunnen feedback op hun antwoorden krijgen. Als voorbereiding op een werkcollege neemt een student ongeveer 4 of 5 fragmenten door en beantwoordt daarbij de vragen. Net als bij het lezen van literatuur ter voorbereiding op een (werk)college, is het de eigen verantwoordelijkheid van de student om de video's te bekijken.

Er volgt na het bekijken van video's en het beantwoorden van de vragen geen toets. De studenten zijn door deze opdrachten beter voorbereid op het werkcollege.

Voorbeeld variant B.

Bijv. opnamen van interviews met verscheidene personen uit het vakgebied die het betreffende onderwerp vanuit hun eigen perspectief belichten. De studenten lossen in groepjes een casusopdracht op en maken daarbij gebruik van onder meer het videomateriaal dat ze via een elektronische leeromgeving kunnen raadplegen. Hun eindproduct is een presentatie waarin ze de gevonden oplossing presenteren aan medestudenten en docent. Voor de docent is de begeleidingstijd verschoven: hij of zij geeft minder hoorcolleges, maar heeft aan het eind van het vak een aantal bijeenkomsten waarin groepen studenten hun werk presenteren.

Didactisch gezien zijn er twee varianten te onderscheiden in dit scenario.

- In variant A hebben de werkvormen tot doel studenten te ondersteunen bij het begrijpen van de leerstof (zie ook scenario I), én om de student te stimuleren de informatie van eerder gevolgde leeractiviteiten goed tot zich te nemen. De student kan bijvoorbeeld aan de hand van het materiaal begripsvragen beantwoorden, relaties leggen tussen fragmenten/uitspraken en tussen dit materiaal en eerder geleerde stof.
- In variant B gaan de leeractiviteiten een stapje verder. Nadat de studenten zich eerder de informatie eigen hebben gemaakt, kunnen ze nu via de leeractiviteiten worden uitgedaagd deze kennis toe te passen bij het analyseren en oplossen van problemen.

Tips: Wanneer te gebruiken?

- Als er behoefte is aan extra (zelfstudie)materiaal;
- Als het gewenst is de flexibiliteit van het onderwijs voor de student te vergroten (anytime-anywhere);
- Om gebruik maken van contacttijd met de studenten: ze kunnen beter zijn voorbereid op de werkcolleges;
- Om de begeleidingstijd van de docent te verminderen: een deel van de instructie kan via de video-opnamen wordt aangeboden;
- Met name bruikbaar bij grotere studentenaantallen (vanaf 30 studenten): de extra voorbereidingstijd betaalt zich pas bij grotere aantallen studenten terug;
- In plaats van aparte clips is het ook mogelijk een college in zijn geheel op te nemen en er dan met de virtuele snijmachine (<http://www.iis-communities.nl/portal/tool/?pageName=%2Fsite%2Ftriple-%2Fvirtuele+snijmachine&action=view&panel=Main&realm=%2Fsite%2Ftriple->) clips van maken;
- De video's kunnen worden aangevuld met relevante ondersteunende artikelen of voorbeelden;
- Nodig gastsprekers (consultants / experts) uit die vertellen hoe zij in hun beroepspraktijk te werk gaan en leg dit vast op video;
- Gebruik de videofragmenten in toetsen. Relevante vragen erbij kunnen bijvoorbeeld zijn wat de kern is van het getoonde materiaal, of wat er zo bijzonder aan is;
- Maak gebruik van bestaande video's in plaats van zelf een college op te nemen.
- Bied een veelheid van video's aan op de ELO en laat studenten hieruit zelf een selectie maken die ze gebruiken ter ondersteuning van de opdracht / case die ze moeten maken.

- *Scenario-4: de student als producent*

Studenten maken zelf video-opnamen in relatie tot de leerstof en maken deze beschikbaar voor anderen. Studenten bepalen zelf hoe ze het onderwerp in beeld brengen. Laat studenten korte filmpjes maken waarvan anderen iets kunnen leren.

Praktijkvoorbeelden:

- Voorbeeld 1: Studenten van het vak (farmaco)chemie en Samenleving gaan op bezoek bij een expert en interviewen haar/hem over een maatschappelijk dilemma;
- Voorbeeld 2: Studenten bezoeken een bloemenveiling en maken een video van het bedrijfsproces ;
- Voorbeeld 3: Studenten maken een video waarin ze hun persoonlijke visie op ondernemerschap verbeelden, afgezet tegen visies die ze kennen uit de literatuur.

Leerdoelen hierbij zijn bijv.:

- Studenten moeten zich goed verdiepen in de leerstof (of de verschijningsvorm daarvan in de praktijk) om dit goed in beeld te kunnen brengen;
- Studenten leren actief te communiceren over een onderwerp;
- Het maken van een video is voor studenten zeer motiverend.

❖ **Het OASE-project**

Basic Data

Titel:	OASE: Weblectures: van middel naar onderdeel van de onderwijs-methode
Projectbegroting:	€ 766.897, SURFsubsidie: € 517210
Looptijd:	sept. 2009 – sept. 2011
Uitvoerende instellingen:	WUR, NHTV, HvU, UU MediaMission, Fontys, Katholieke Universiteit Leuven, HvA, VU
Website:	www.weblectures.nl (officiële website van het project, nog niet in lucht)

Omschrijving (bron: factsheet project)

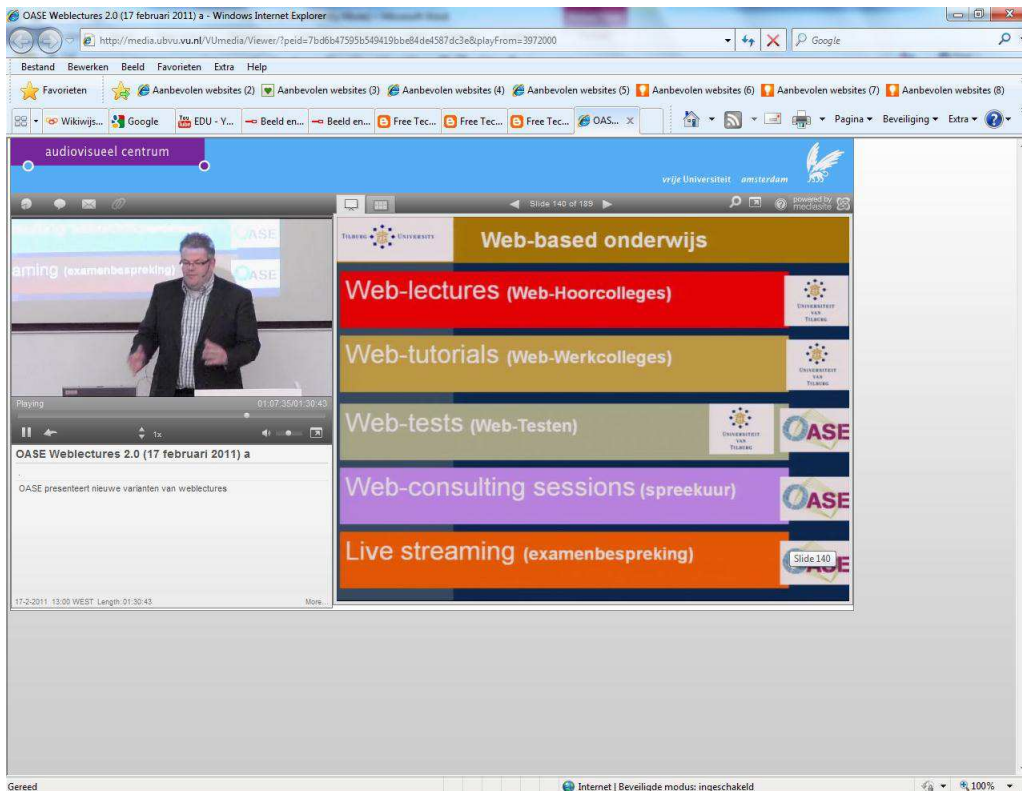
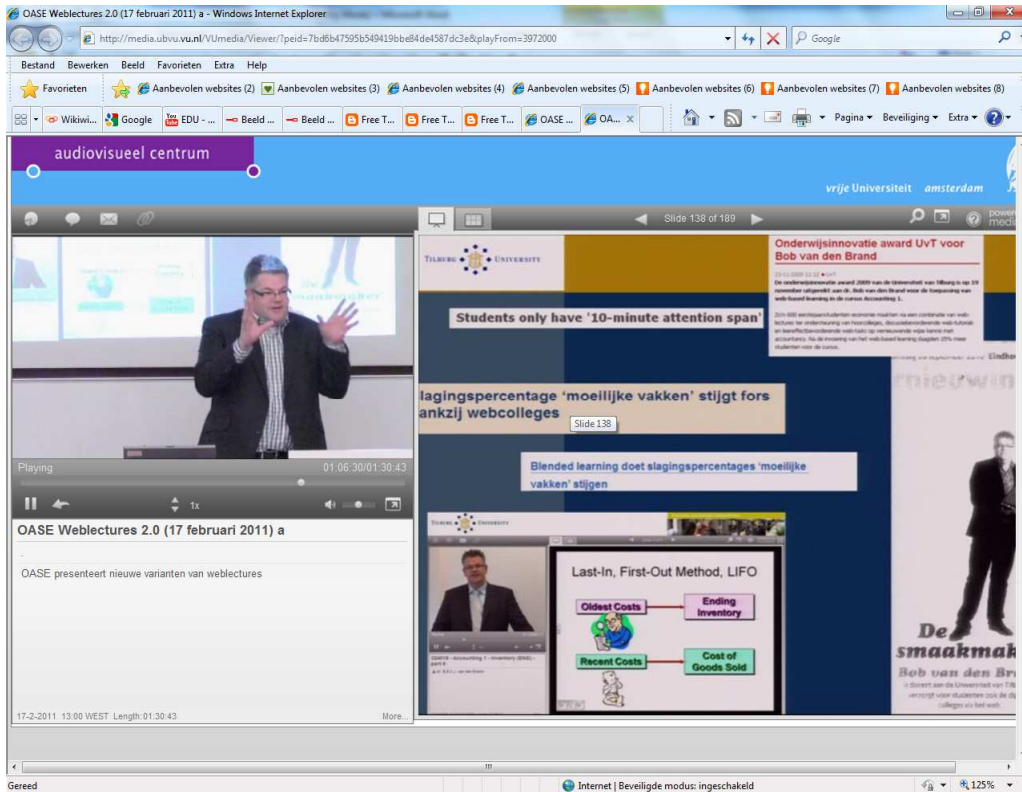
‘Het OASE-project richt zich op het ontwikkelen van nieuwe varianten van weblectures. Dat kan betekenen dat ze specifiek worden ingezet voor bepaalde groepen studenten, zoals dyslectische of buitenlandse studenten. Of dat nieuwe mogelijkheden van gebruik worden gezocht, zoals het toevoegen van ondertiteling of het opknippen in fragmenten. Ook kan gedacht worden aan hergebruik van bestaand materiaal, waarbij dit materiaal wordt aangevuld met gerichte opdrachten, toetsvragen of relevante links naar andere bronnen. Nieuwe technieken maken het mogelijk weblectures te indexeren en metadateren, waardoor studenten op een bepaald begrip kunnen zoeken en vervolgens een specifiek deel van de weblecture te zien krijgen. De verschillende toepassingsmogelijkheden worden in pilots getoetst op didactische meerwaarde en effectiviteit. Nauwe betrokkenheid van de ondersteunende afdelingen binnen de tien deelnemende onderwijsinstellingen zorgt ervoor dat de opgedane kennis en verdere ontwikkeling geborgd wordt.’

Uitvoering:

Er zijn 10 pilots geselecteerd. Dit moeten dienen als ‘canon’ voor de zeer verschillende manieren hoe je weblectures in het onderwijs kunt inzetten. In het najaar van 2011 zullen deze op de website van het project gepresenteerd worden. In de volgende tabel worden de pilots ander beschreven. De links verwijzen naar de presentie van de betreffende pilot op een 17.2.2011.

Instelling	Pilot	Specifieke kenmerken
NHTV Breda	SPSS-instructie	Hierbij wordt extra instructie gegeven via weblecturers op basis van een toetsmatrijs (wat moeten de studenten kunnen aan het eind van het vak)
http://media.ubvu.vu.nl/VUmedia/Viewer/?peid=7bd6b47595b549419bbe84de4587dc3e&playFrom=1524000		
HU	live tagging	Studenten voegen kernwoorden toe aan fragmenten binnen de weblecture om deze doorzoekbaar te maken (vergeet wel veel technische aanpassingen).
http://media.ubvu.vu.nl/VUmedia/Viewer/?peid=7bd6b47595b549419bbe84de4587dc3e&playFrom=3140000		
UU	Vragen bij Biologie	Binnen dit vak worden vragen gesteld gekoppeld aan een weblecture. Deze dient als feedback/uitleg. Ook worden er tijdens de weblectures specifieke vragen gesteld waar studenten op kunnen antwoorden via een 'poll' (zonder verdere feedback).
http://media.ubvu.vu.nl/VUmedia/Viewer/?peid=7bd6b47595b549419bbe84de4587dc3e&playFrom=2378000		
UvT	Brede inzet weblectures/online communicatie	Dit is een zeer uitgebreide toepassing van weblectures: van het opnemen van colleges in compacte onderdelen van rond de 10 minuten tot het bespreken van examens via live streaming en (opgenomen) online vragenuurtjes
http://media.ubvu.vu.nl/VUmedia/Viewer/?peid=7bd6b47595b549419bbe84de4587dc3e&playFrom=3972000		
VU:	Verrijkte weblectures	Deze pilot betreft een zeer uitvoerige lijst van bronnen in de vorm van weblectures direct gekoppeld aan de colleges met een zeer handige/overzichtelijke manier van ontsluiten voor de studenten. Daarnaast metadaten van de weblectures om onderdelen snel terug te kunnen vinden.
http://media.ubvu.vu.nl/VUmedia/Viewer/?peid=7bd6b47595b549419bbe84de4587dc3e&playFrom=4797000		
UM	SMS2Vote	Hier worden door de studenten SMS gebruikt als een soort van stemkastjes
http://media.ubvu.vu.nl/VUmedia/Viewer/?peid=fca88ede91bc4081bd8559bedc920276		
WUR	getagde weblectures	Ook hier gaat het om de doorzoekbaarheid van weblectures te vergroten waarbij uit een 1e evaluatie blijkt dat studenten het zeer waarderen als ze heel gericht kunnen terugkijken.
http://media.ubvu.vu.nl/VUmedia/Viewer/?peid=fca88ede91bc4081bd8559bedc920276&playFrom=764000		
Fontys	Brede inzet weblectures bij deeltijdopleiding	PABO-opleiding: gericht maken van weblectures, ook van de gastcolleges, voor de deeltijdstudenten die niet vaak naar de Hogeschool kunnen komen
http://media.ubvu.vu.nl/VUmedia/Viewer/?peid=fca88ede91bc4081bd8559bedc920276&playFrom=1591000		
UU	snippets met uitgebreid bordgebruik	Opdelen van colleges in heldere onderdelen (snippets)
http://media.ubvu.vu.nl/VUmedia/Viewer/?peid=fca88ede91bc4081bd8559bedc920276&playFrom=2140000		
KU Leu-ven	Interactieve weblectures	Studenten leren een taal door feedback te geven via een webcam op videofragmenten met beoordeling door andere studenten en experts
http://media.ubvu.vu.nl/VUmedia/Viewer/?peid=fca88ede91bc4081bd8559bedc920276&playFrom=3165000		

Screenshots presentatie UvT (zeer brede aanpak en inzet van weblectures)

3.2 Pilots E-merge instellingen in het kader van het V2L-project

Inmiddels is het selectieproces van de pilots binnen de E-merge partners afgerond. Per instelling zijn er 4 pilots geselecteerd op basis van de volgende criteria:

- De pilot dient een duidelijk onderwijskundig doel. Dit doel moet meer zijn dan alleen 'inblikken' en publiceren van colleges voor de aan het vak deelnemende studenten zonder verdere acties;
- De uiteindelijke selectie van pilots moet leiden tot een breed scala aan verschillende toepassingen;.
- De pilot bevordert een breder van het gebruik van het medium in het onderwijs. De pilot moet als voorbeeld (best practice) kunnen dienen voor andere docenten.
- Het is helder wanneer en hoe de pilot wordt uitgevoerd. De pilot moet voor 31.12.2011 kunnen worden afgerond. Er is zicht op continuïteit indien de pilot succesvol wordt afgerond;
- Impliciete of expliciete instemming verantwoordelijk manager (is op de hoogte en ondersteunt het initiatief);.
- Bereidheid om actief mee te werken aan evaluatie en disseminatie;.
- De pilot vindt volledig plaats m.b.v. reeds binnen de instelling aanwezige/bestaande hardware/software.

Daarnaast is er expliciet gekozen voor een – qua budget- kleinschalige pilots (budget tussen de K€ 2 en K€5). Zoals hierboven genoemd maakt technische innovatie *geen* onderdeel uit van het project. In deze opzichten verschilt het V2-L project van het OASE-project. V2L wil vooral weblectures binnen de E-merge instellingen op de kaart zetten.

De pilots van E-merge kunnen ruwweg worden onderscheiden in:

- (Instructie)video's in aanvulling op colleges (aanvullingen, behandeling moeilijke onderwerpen, verdieping, ingaan op specifieke vragen van studenten);
- Training van vaardigheden (demo's, opbouwen 'bibliotheek' met voorbeelden)
- Weblectures ter vervanging van de traditionele colleges (i.e. voor deeltijdstudenten).
- Video's van studenten in het kader van hun portfolio/ assessments met feedback door docenten).
- Experimenten: I-pads en studenten die filmen voor andere studenten.

De pilots worden beschreven in onderstaande tabel. Disseminatie zal i.e. plaatsvinden binnen de reguliere kanalen binnen de instellingen en via de Surf- community 'weblectures' .

Daarnaast organiseert het project 'Train-the-Trainers bijeenkomsten.

Tabellen: Pilots in het kader van het V2L-project (juli 2011).

De Haagse Hogeschool	
<p>ESCM (Academie voor European Studies & communication management)</p>	<p>Vanaf jan. 2011 start vanuit ESCM de Prepschool met het I-padproject waarbij studenten het onderwijs volledig via blended learning wordt ingericht. Basisinstrument daarbij is de I-pad waarover alle studenten de beschikking krijgen. Er vinden wel face to face contacten plaats maar boeken worden niet meer aangeschaft. Video zal een belangrijke plaats innemen in het I-pad project en deze pilot vraagt ondersteuning voor twee facetten daarvan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Studenten dienen voor hun portfolio video's te ontwikkelen als proeve van bekwaamheid. In deze pilot wordt uitgezocht en ondersteund op welke wijze de studenten deze video's op de HHS kunnen ontwikkelen. 2) Docenten ondersteunen bij het inzetten van WIMBA en het smartboard. Ook de integratie van beide tools wordt verder in de pilot onderzocht en de eindresultaten leveren materiaal op voor het I-padproject. Hierbij wordt vooral ingestoken op het hergebruiken van videomateriaal. <p>Daarnaast worden er instructievideo's ontwikkeld over de vaardigheidsvakken waarin deze kort en krachtig beschreven worden. Deze lopen als rode draad door de studie, iedere docent zal ermee te maken krijgen en de studenten zullen deze vaardigheden vaker inzetten. Hierdoor wordt het curriculum onderling beter op elkaar afgestemd.</p>
<p>Gezondheid/ voeding en diëtetiek</p>	<p>Compactstudenten' volgen dezelfde opleiding als de reguliere studenten, maar dan in één dag per week. Hierdoor zijn er veel minder lessen in te roosteren en wordt er vaak gehaast les gegeven, wat tot irritaties leidt. Als de reguliere hoorcolleges op video opgenomen kunnen worden, kunnen de compact studenten de hoorcolleges in eigen tijd kijken, en kunnen de lessen op school rustiger ingevuld worden.</p>
<p>ICT&M ISM (information Security Management)</p>	<p>In 2010-2011 wordt een verbeterde variant ontwikkeld van instructievideo's rondom bepaalde thema's. Bestaand videomateriaal wordt omgezet in instructievideo's waarbij wordt uitgegaan van een compact script. Dit script wordt verwerkt in een ppt. In het script wordt illustrerend materiaal verwerkt. Het totaal zal ingekort worden tot 5 minuten.</p>
<p>Industrieel Product Ontwerpen</p>	<p>Versterken van de live visualisatie demo's uit de les. Studenten kunnen bij het trainen van hun eigen schetsvaardigheid de demo van de docent (en de andere docent!) terugkijken. Op dit moment neemt de demo vaak een groot deel van de les in beslag (30-45 min) waarmee er weinig tijd overblijft voor oefening. Studenten trainen hun vaardigheid dus vooral thuis op een later in de week waardoor de afstand tussen voorbeeld en oefening erg groot wordt en de kwaliteit van de resultaten daalt. Met een online database van video's uit de lessen kan deze afstand weer worden verkleind, waardoor de voorbeelden 'vers' blijven.</p>

TU Delft	
TBM/Masters-opleidingen	<p>Portal voor afstudeerders MSc programma's: instructiefilmpjes & opnames onderzoeksmethoden/technieken voor wiki. Er is een wiki met een lexicon Methoden en Technieken die de studenten in de MSc programma's leren in de modules. Daar worden opnames aan toegevoegd waarin een docent de methode of de techniek uitlegt of kort toelicht. Daarnaast worden binnen de afstudeerportal instructiefilmpjes opgenomen over o.a. het vinden van een afstudeerproject . Voor studenten die in het 3e semester van de opleiding in het buitenland zitten, zou het materiaal gebruikt kunnen worden in een blended learning opzet van het voorbereidende vak op het afstuderen (zie hieronder).</p>
TBM/ Technische bestuurskunde	<p>Het betreft de vakken System Dynamics (vakcode EPA1321) en Systeem Dynamica (vakcode SPM2313). Als aanvulling op de colleges en de werkcolleges (computer labs) worden er instructiefilmpjes gemaakt voor het maken en gebruiken van System Dynamics simulatiemodellen. Virtuele vragenuren worden ook beschikbaar gesteld indien interessant genoeg.</p>
TBM/ Technische bestuurskunde	<p>SPM1330 + SPM2330 Onderzoeksmethoden & Dataverwerking instructiefilmpjes.</p> <p>Een deel van de studenten wil graag dat er aandacht wordt geschonken aan het uitvoeren van de data analysetechnieken met spss op het college. Maar als dit gebeurt, dan is een deel van de studenten duidelijk niet geïnteresseerd en is de aandacht weg: deze groep zoekt het blijkbaar liever zelf uit. Met de instructiefilmpjes kunnen beide groepen worden bediend en bovendien biedt dit meer mogelijkheden om het knoppenwerk te verrijken met theorie en vooral met aanwijzingen die op ervaringen zijn gebaseerd (tips, vuistregels, vermijden valkuilen, etc.). Tijdens de colleges en in de evaluatie zal naar ervaringen van de studenten worden gevraagd. Er worden verder instructiefilmpjes gemaakt voor het uitvoeren van bivariate analysetechnieken in spss (o.a. chikwadraat, t-toets, ANOVA en regressie). Dit ter vervanging van demonstraties in de colleges.</p>
Presentatie-vaardigheden (TU-breed)	<p>Genrebibliotheek met opnamen van diverse soorten presentaties.</p> <p>Toelichting: Doel van de Genrebibliotheek is om een verzamelplaats te maken met voorbeelden van presentaties die gangbaar zijn binnen de academische context: onderzoekspresentaties, colloquia, afstudeerpresentaties op bachelor- en masterniveau, pitches, posterpresentaties, een promotie, een oratie een of meer conferentiepresentaties. Van alle soorten presentaties moet (minstens) 1 videovoorbeld beschikbaar komen. De voorbeelden worden geannoteerd, d.w.z. dat er ook een beschrijving wordt gegeven van de kenmerken van dit soort presentaties en er wordt een checklist aan toegevoegd voor de voorbereiding van de presentaties.</p>

Universiteit Leiden	
FSW	<p>Een reeks opgenomen colleges voor pre-master studenten, gecombineerd met online spreekuur.</p> <p>Via het opnemen van colleges een inhaal-gelegenheid bieden wat gezien de doelgroep (mensen met drukke banen) relevant is. De didactische meerwaarde is vooral interessant omdat de weblectures gecombineerd worden met een online spreekuur dat ook wordt opgenomen. En de beoordelaars vinden het interessant dat de docenten op basis van de gebruiksstatistieken hun volgende colleges zo nodig zullen aanpassen. Deze pilot zal een scenario opleveren dat bruikbaar is voor andere pre-masters en deeltijdopleidingen.</p>
LUMC	<p>Opnames van lesgevende 3e jaars studenten die 1e- en 2e jaars studenten biomedische (basis-)begrippen uitleggen, waardoor o.a. de relevantie van die basisvakken voor klinische vakken in het 3e jaar inzichtelijk worden. Daarbij wordt nagegaan of het ontwikkelen van videopresentaties een effectieve methode is voor studenten om onderwijs te leren ontwerpen en verzorgen voor collega-studenten. Tevens zullen er presentaties opgenomen worden zonder publiek en zullen er in deze opnames fragmenten gemonteerd worden met o.a. animaties.</p> <p>Wat deze pilot interessant maakt is dat het gaat om opnames door studenten voor studenten. Het is op doordachte wijze ingebed in het onderwijsprogramma. Deze pilot beoogt een scenario op te leveren dat voor elke opleiding bruikbaar is.</p>
Rechten	<p>Deze pilot is interessant omdat het gaat om het bieden van 5 minuten-filmpjes/-screencasts met uitleg van lastige concepten begrippen uit het Nederlandse Goederenrecht en - Faillissementrecht zodat deze any time any place bekeken kunnen worden. Powerpoint-animaties spelen daarbij een belangrijke rol. Het gaat om filmpjes die meerdere jaren inzetbaar zijn. Studenten zullen tijdens colleges expliciet uitgenodigd worden om hun voordeel te doen met deze extra uitleg. Bovendien is het interessant dat de filmpjes voor verschillende devices waaronder ook smartphones worden aangeboden.</p> <p>Deze pilot kan een scenario opleveren voor elke (grotere) bacheloropleiding die voor meerdere jaren op deze manier bekende struikelblokken op een extra manier kan uitleggen.</p>
Biologie	<p>Deze pilot biedt op diverse manieren extra voorbereidend materiaal aan studenten over lastige onderwerpen: interview met buitenlandse expert, theorie, screencasts/tutorials, (opnames van -) webconferences etc. Ook deze pilot kan een scenario opleveren dat voor elke (grotere) bachelor opleiding interessant is waar zich jaarlijks dezelfde struikelblokken in de materie voordoen. Het spreekt de beoordelaars ook aan dat de opleiding, door voorbereiding via video te stimuleren, beoogt de colleges zelf interactiever op te zetten.</p>

Hogeschool Leiden	
PABO	<p>Studenten filmen I praktijksituaties op het stageadres. Ze kiezen eigen leermomenten: bijvoorbeeld start van een les, conflict met een leerling. En filmen dit met behulp van een handzame 'blog' camera- met usb aansluiting.</p> <p>Doelstellingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Praktijk van school wordt binnengehaald.; levert authentieke situaties op • Filmpjes zijn toegespitst op onderwijs in eigen vakgebied gezondheidszorg en welzijn/omgangskunde, dit verhoogt kwaliteit • Materiaal dient als leermateriaal in studieloopbaanbegeleidingsgroep, peerassessment en modules didactiek • Betere stagebegeleiding studenten mogelijk • Eenduidig systeem – toegankelijkheid (instructie studenten en docenten is belangrijk).
PABO	<p>Er worden vijf korte films gemaakt van kritische beroepssituaties in diverse werkvelden, zodat studenten een bredere kijk krijgen op werkvelden, waar zij niet werken, maar wel bevoegd voor zijn.</p>
Minor Levensloop- psychologie	<p>Derdejaars studenten van de Minor Levensloopsychologie maken samen 15 korte documentaires van 3 minuten waarin ze een basisbegrip uit de levensloopsychologie uitleggen, bijvoorbeeld in de vorm van een rap. Door deze vorm worden studenten gedwongen om in eigen vorm een begrip te doorgronden en af te bakenen.</p>
Verpleegkunde	<p>Goed materiaal, toegespitst op het beroep, ontbreekt. Het betreft communicatieve vaardigheden die studenten moeten onderhouden en waarin ze getoetst worden. Wanneer er korte films zijn waarin de vaardigheden en methodieken gedemonstreerd worden in een 'zogenaamde ' werkelijke situatie (met simulatiepatiënt), is dat ook daadwerkelijk mogelijk.</p>

4. Tot slot

Dit rapport laat zien dat er veel gaande is rondom weblectures in Nederland. Meer en meer instellingen formuleren beleid en faciliteren docenten hoewel er nog grote verschillen zijn tussen de instellingen. Er zijn veel pilots in uitvoering.

Wie zoekt vindt nu al een schat aan weblectures materiaal dat vrij toegankelijk. Dat zal dus alleen maar sterk toenemen. De kracht hiervan kan sterk toenemen als het materiaal 'vindbaar is' en adequaat wordt ontsloten. Dit kan ook een ontwikkeling waarbij instellingen ook veel meer gebruik maken van elkaars (top-) materiaal en expertise delen bevorderen. Dit - en het 'vanzelfsprekend' worden van weblectures- zijn belangrijke en spannende ontwikkelingen voor de komende jaren. Het V2L-project hoopt hier een bescheiden steentje aan te kunnen bijdragen!

Bijlage 1: Auteurswet en specifieke uitzondering voor hergebruik in het onderwijs

In de Auteurswet staan drie uitzonderingen, die voor hergebruik in het onderwijs van belang zijn ('beperkingen' genoemd).

Uitzondering 1: 'vertoningsbeperking'

Een beschermd werk mag zonder toestemming van de rechthebbende worden vertoond of ten gehore gebracht in het kader van onderwijs zonder winstoogmerk (art. 12 lid 5, (<http://www.wetboek-online.nl/wet/Aw/12.html>) vertoningsbeperking).

Dit geldt voor audiovisuele werken zoals films, video- en televisieprogramma's, voor audio zoals muziek- en geluidsopnamen en ook voor stilstaand beeld zoals foto's en kunstwerken. Wel moet de openbaarmaking deel uitmaken van het onderwijsprogramma. Ook moet die fysiek in de onderwijsinstelling zelf plaatsvinden; u mag tijdens de les dus een filmpje vanaf internet vertonen in het leslokaal, maar een kopie ervan op een digitale leeromgeving zetten zodat studenten het thuis kunnen zien, mag niet op grond van deze uitzondering.

Uitzondering 2: 'onderwijsbeperking'

Delen van (elk soort) werken mogen worden gekopieerd en openbaar gemaakt worden ter toelichting bij niet-commercieel onderwijs (art. 16, <http://www.wetboek-online.nl/wet/Aw/16.html> onderwijsbeperking). De openbaarmaking of vertoning hoeft in dit geval niet fysiek in het leslokaal plaats te vinden.

Een kopie via een digitale leeromgeving openbaar maken mag dus ook, mits het uitsluitend voor onderwijsdoelen bestemd is, dus bijvoorbeeld in een besloten omgeving waar studenten met een password toegang toe kunnen krijgen.

Ook mogen de delen van de werken alleen ter toelichting bij het onderwijs worden gebruikt; ze moeten dus aanvullend en niet onderwijsvervangend zijn.

Deze onderwijsuitzondering schrijft bovendien voor dat de auteursrechthebbenden een billijke vergoeding moeten krijgen voor het gebruik van hun werk. Men kan overigens ook met de rechthebbende afspreken dat de billijke vergoeding 0 euro bedraagt. (Gaat het om tekstmateriaal voor (digitale) readers, dan worden de vergoedingen centraal geïnd door de Stichting PRO <http://www.stichting-pro.nl/>).

Gehele werken mogen volgens deze uitzondering alleen in het onderwijs worden gebruikt als het gaat om korte werken, foto's of kunstwerken. En in compilatiewerken (zoals (digitale) readers en (beeld)databanken) mogen van één en dezelfde maker slechts enkele (korte) werken worden opgenomen. Voor het vertonen of laten horen van een (lange) video- of audio-opname in het leslokaal kan men dus beter een beroep op de vertoningsbeperking (uitzondering 1) doen, waarvoor men bovendien ook geen billijke vergoeding hoeft te betalen.

Voorwaarden (art. 15a <http://www.wetboek-online.nl/wet/Aw/15.html> Auteurswet):

De onderwijsbeperking eist bovendien ook steeds bronvermelding. Verder mag het werk niet gewijzigd worden. En het werk moet al eerder openbaar zijn gemaakt (een ongepubliceerd werk mag men niet gebruiken).

Overigens hebben overeenkomsten tussen uitgevers en een instelling in het hoger onderwijs vandaag de dag vaak het karakter van een campus-licentie. In een campuslicentie staat in het contract de afspraak dat de digitale bestanden binnen het netwerk van de universiteit of hogeschool zonder vergoeding mogen worden gebruikt.

Uitzondering 3: 'citaatrecht'

Ook het 'citaatrecht' stelt deze drie voorwaarden: bronvermelding, geen wijziging en eerdere publicatie (art. 15a <http://www.wetboek-online.nl/wet/Aw/15.html> Auteurswet). Het citaatrecht maakt het mogelijk om beschermde werken gratis en zonder toestemming van de maker op te nemen in een 'wetenschappelijke verhandeling'. Dit mag ruim opgevat worden: ook een PowerPoint-presentatie voor het onderwijs valt eronder.

Een citaat moet wel functioneel zijn; het moet dienen ter ondersteuning van de inhoud van de verhandeling, dus niet alleen maar ter versiering of opleuking.

Ook moet de omvang van het citaat gerelateerd zijn aan het doel dat men ermee nastreeft; lange programma's of lange teksten mag men bijvoorbeeld niet overnemen, wel korte video-, audio- of tekstfragmenten. Kunstwerken en foto's mag u wel in hun geheel 'citeren'.

Bron: onbekend!